

***III Ogólnopolska Konferencja Badaczy
Szkolnictwa Wyższego***

7-8 czerwca 2016, Poznań

ABSTRAKTY I BIOGRAMY

**Centrum Studiów nad Polityką Publiczną UAM
Katedra UNESCO Badań Instytucjonalnych i Polityki
Szkolnictwa Wyższego
Czasopismo naukowe „Nauka i Szkolnictwo Wyższe”**

Spis Treści

prof. zw. dr hab. Marek Kwiek - <i>Kadra naukowa w Polsce w świetle międzynarodowych badań porównawczych: wnioski dla modelu kariery i ścieżek awansowych</i>	4
dr Małgorzata Rymarzak - <i>Uwarunkowania zarządzania nieruchomościami publicznymi uniwersytetów na przykładzie wybranych krajów UE</i>	5
dr Justyna Maciąg - <i>Zastosowanie podejścia procesowego w zarządzaniu szkołami wyższymi – wyzwania teorii i praktyki</i>	7
dr Marcin Kędziński - <i>Income-contingent loan jako optymalny instrument finansowania studiów wyższych – wnioski dla Polski</i>	9
dr Emanuel Kulczycki, Ewa A. Rozkosz, Aneta Drabek - <i>Czy ocena bibliometryczna krajowych czasopism w Polsce ma związek z ich oceną ekspercką?</i>	10
dr inż. Justyna Maria Bugaj - <i>Wynagradzanie za efekty nauczycieli akademickich w uniwersytecie – analiza przypadku University of Iceland</i>	12
dr Małgorzata Zielińska, Piotr Kowzan - <i>Problemy z czasem na polskich uczelniach</i>	13
dr Cezary Kościelniak - <i>Aspekty przemian uniwersytetu w kontekstach wzorów kultur gospodarczych</i>	15
dr Michał Zawadzki - <i>W pułapce sfeudalizowanego menedżeryzmu. Godność młodego naukowca w obliczu „Nowego Zarządzania Publicznego” w polskim uniwersytecie</i>	16
dr Helena Ostrowicka, dr Justyna Szychalska-Stasiak - <i>O akademickiej kulturze konfesji. Rozważania na podstawie analizy „Forum Akademickiego”</i>	17
dr Krzysztof Wasielewski - <i>Kierunki zmian w szkolnictwie wyższym w (wybranych) krajach postkomunistycznych</i>	19
Marcin Zaród - <i>Kolektywy hakerskie - wsparcie czy zagrożenie dla edukacji inżynierskiej (STEM)? O pozaformalnych grupach kształcenia technicznego</i>	21
Aleksandra Rzyska - <i>Analiza ramowania jako perspektywa badań nad uniwersytetem</i>	22
Agnieszka Anielska - <i>Polskie szkolnictwo wyższe wobec studentów nietradycyjnych. Strategie uczelni w obszarze kształcenia dorosłych jako problem badawczy</i>	23
Daniel Kontowski - <i>Edukacja liberalna w Europie: naiwne pytania</i>	24
Agata Zysiak - <i>Uniwersytet socjalistyczny w robotniczym mieście. Socjologia historyczna edukacji wyższej dla mas</i>	25
Aneta Sobotka - <i>Niedoskonała informacja a wybór studiów – analiza raportów uczelni wyższych z monitorowania losów absolwentów</i>	27
dr Kinga Kurowska - <i>Modele studiów zaawansowanych w zarządzaniu instytucją akademicką</i>	28
dr Marta Zimniak-Hałajko - <i>Recognition of prior learning czyli de(re)konstruowanie uniwersytetu</i>	30
dr Jacek Lewicki - <i>Nowe wyzwania walidacji w polskich uczelniach - potwierdzanie efektów uczenia się osiągniętych poza szkolnictwem wyższym</i>	31
dr hab. Radosław Rybkowski - <i>Szkolnictwo wyższe dla rozwoju regionalnego?</i>	33

dr Łukasz Stankiewicz - <i>Rola zaufania w realizacji badawczej misji uniwersytetów</i>	34
dr Magdalena Jelonek - <i>Niezamierzone efekty interwencji publicznych w obszarze szkolnictwa wyższego – przykład Polski</i>	35

prof. zw. dr hab. Marek Kwiek - *Kadra naukowa w Polsce w świetle międzynarodowych badań porównawczych: wnioski dla modelu kariery i ścieżek awansowych*

Prof. zw. dr hab. Marek Kwiek, dyrektor Centrum Studiów nad Polityką Publiczną i kierownik Katedry UNESCO Badań Instytucjonalnych i Polityki Szkolnictwa Wyższego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Od kilkunastu lat prowadzi rozległe, interdyscyplinarne, międzynarodowe badania porównawcze instytucji uniwersytetu w Europie. Międzynarodowy doradca i ekspert w sprawach polityki edukacyjnej i polityki naukowej m.in. dla Komisji Europejskiej, OECD, Rady Europy, OBWE, USAID, UNDP i Banku Światowego. W ostatnich kilkunastu latach kierownik, partner lub członek zespołu badawczego w ponad 40 projektach międzynarodowych związanych z badaniami szkolnictwa wyższego i polityką edukacyjną, finansowanych m.in. przez Fundację Fulbrighta, Forda i Rockefellera, kolejne unijne programy badawcze, European Science Foundation (ESF) oraz organizacje międzynarodowe, rządy państw europejskich i instytucje edukacyjne. Współtwórca strategii rozwoju polskiego szkolnictwa wyższego do 2020 roku (Ernst and Young/IBNGR, 2010) i doradca ds. reform szkolnictwa wyższego w dziesięciu krajach, ostatnio na Ukrainie (2014).

Jego najważniejsze międzynarodowe projekty badawcze dotyczą przedsiębiorczości akademickiej, relacji uniwersytetów z otoczeniem gospodarczym, równości szans edukacyjnych, relacji państwa dobrobytu i uniwersytetów oraz transformacji profesji akademickiej. Aktualnie prowadzi m.in. finansowany przez NCN pięcioletni projekt MAESTRO: *Program Międzynarodowych Badań Porównawczych Szkolnictwa Wyższego* (2012–2017). Trzy lata spędził na uniwersytetach zagranicznych m.in. na University of Virginia (Fulbright Foundation, 1994–1995), University of California w Berkeley (Kosciuszko Foundation, 1996–1997) i w National Endowment for Democracy w Waszyngtonie (*Reagan-Fascell Democracy Fellow*, 2002–2003). W latach 2000–2001 był *International Open Society Institute Policy Fellow*, a w latach 2007–2009 był jednym z 30 globalnych „naukowców nowego wieku” (*Fulbright New Century Scholars*) Fundacji Fulbrighta w dziedzinie badań nad szkolnictwem wyższym.

Opublikował 8 monografii i ponad 150 artykułów, przede wszystkim w obiegu międzynarodowym. Publikował m.in. w *Higher Education*, *Studies in Higher Education*, *Comparative Education Review*, *Science and Public Policy Research Journal* i *Journal of Studies in International Education*. Ostatnio wydane monografie to *Uniwersytet w dobie przemian. Instytucje i kadra akademicka w warunkach rosnącej konkurencji* (Warszawa: PWN, 2015, s. 546) i *Knowledge Production in European Universities: States, Markets, and Academic Entrepreneurialism* (Peter Lang: Frankfurt am Main 2013, s. 483).

Członek rad redakcyjnych *Higher Education Quarterly*, *European Educational Research Journal*, *British Educational Research Journal* i *European Journal of Higher Education*. Od 2011 roku redaktor serii naukowej *HERP: Higher Education Research and Policy* (Peter Lang). W 2015 został laureatem Programu Mistrz Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej (FNP).

dr Małgorzata Rymarzak - Uwarunkowania zarządzania nieruchomościami publicznymi uniwersytetów na przykładzie wybranych krajów UE

Abstrakt: Uniwersytety są szczególnym przypadkiem organizacji, które od początku swojego istnienia do czasów współczesnych znacznie ewoluowały. Ich rola i funkcjonowanie były różnie postrzegane na przestrzeni wieków. Współcześnie dynamiczne zmiany zachodzące w ich otoczeniu powodują, że muszą one funkcjonować sprawniej i efektywniej.

W praktyce gospodarczej niejednokrotnie udowodniono, że nieruchomości pełnią rolę strategiczną, a poprzez poprawę efektywności wykorzystania majątku można w istotnej mierze wpływać na sytuację ekonomiczną jednostki.

W szkołach wyższych zasoby nieruchomościowe stanowią czynnik warunkujący jakość procesu dydaktycznego i prowadzonych badań naukowych, a w konsekwencji możliwości rozwoju uczelni i budowanie zamierzonej pozycji oraz przewagi konkurencyjnej. Stąd wydaje się, że skuteczne nimi gospodarowanie powinno stanowić jeden z zasadniczych celów podejmujących decyzje w zakresie majątku nieruchomego. Władze poszczególnych uniwersytetów publicznych w Europie nie ponoszą jednak takiej samej odpowiedzialności za majątek, którym dysponują. W niektórych państwach szkoły wyższe nie są właścicielami nieruchomości uczelnianych. Dostarczaniem odpowiedniej dla nich powierzchni na zasadach najmu, a także zarządzaniem majątkiem zajmują się specjalnie powołane do tego celu spółki. Celem wystąpienia będzie próba przedstawienia odmiennych rozwiązań przyjętych w wybranych krajach UE odnośnie tytułów prawnych przysługujących uczelniom do nieruchomości, zasad zarządzania, jak i wynajmu nieruchomości. Analizie poddano systemy „nieruchomościowe” szkolnictwa wyższego przyjęte w Austrii, Niemczech, Holandii, Wielkiej Brytanii, Szwecji oraz Polsce. Do prowadzonych rozważań wykorzystano literaturę przedmiotu, niepublikowane raporty komercyjnych firm, informacje zawarte na stronach internetowych poszczególnych zarządców nieruchomości uczelnianych oraz przeprowadzone studia przypadków.

dr Małgorzata Rymarzak zatrudniona jest od 2009 roku na stanowisku adiunkta, w Katedrze Inwestycji i Nieruchomości Uniwersytetu Gdańskiego. W 2008 roku zakończyła przewód doktorski przedkładając na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu dysertację zatytułowaną „*Zarządzanie nieruchomościami przedsiębiorstw w Polsce*”. Aktualnie przygotowuje pracę habilitacyjną nt.: *Zarządzania nieruchomościami uczelni publicznych w Polsce*. Jest autorką i współautorką ponad 35 artykułów naukowych. W 2009 roku opublikowała zwartą publikację książkową pt. „*Zarządzanie nieruchomościami przedsiębiorstw w Polsce*”. W 2009 i 2011 roku pod jej redakcją przygotowane zostały prace zbiorowe jako podręczniki akademickie „*Inwestycje i nieruchomości. Elementy teorii i praktyki*” oraz „*Zarządzanie inwestycjami i nieruchomościami. Wybrane problemy*”.

Aktywnie uczestniczy w wielu krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, warsztatach i seminariach, na których prezentuje wyniki swojej pracy naukowej i jednocześnie, które pomagają jej w ciągłym rozwoju naukowym. W 2013 roku odbyła dwutygodniowy staż naukowy w Vienna University of Economics and Business (w Austrii), zaś w 2014 roku czterotygodniowy w University College London (w Wielkiej Brytanii).

W latach 2009-2011 ukończyła kursy z cyklu Certified Commercial Investment Member (CCIM) organizowane przez Polską Federację Rynku Nieruchomości w oparciu o porozumienie podpisane z Instytutem CCIM w Chicago. Swoją wiedzę w zakresie gospodarki

nieruchomościami pogłębiła także na studiach podyplomowych. W latach 2004-2005 ukończyła studia podyplomowe wyceny nieruchomości na Politechnice Warszawskiej, zaś w latach 2009-2010 na Uniwersytecie Gdańskim w zakresie zarządzania nieruchomościami. W 2011 roku uzyskała państwową licencję zawodową zarządcy nieruchomości i stała się członkiem Państwowej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Zarządców Nieruchomości (funkcjonującej przy Ministerstwie Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej). W latach 2012-2013 była uczestnikiem studiów podyplomowych rachunkowości i finansów. Od 2010 roku pełni funkcję kierownika studiów podyplomowych *Zarządzanie nieruchomościami i projektami deweloperskimi*.

dr Justyna Maciąg - *Zastosowanie podejścia procesowego w zarządzaniu szkołami wyższymi – wyzwania teorii i praktyki*

Abstrakt: Wyzwaniem dla szkoły wyższej w XXI w. stają się: jakość usług oraz skuteczność i efektywność działania. W odpowiedzi na nie szkoły dokonują zmian w modelach zarządzania wdrażając nowoczesne koncepcje i metody oparte na podejściu procesowym. Do najważniejszych przesłanek zmian w kierunku podejścia procesowego można zaliczyć:

1. Konieczność współpracy z interesariuszami w ramach procesów dydaktycznych, badawczo - naukowych i organizacyjnych. Wymagana jakość, skuteczność, elastyczność, efektywności i skuteczność działań. Tradycyjne struktury funkcjonalne temu nie sprzyjają.
2. Wzrastającą swobodę działań i autonomię uczelni pozwalające na proaktywną postawę wobec modernizacji struktur zarządzania. Przesłankami są: ograniczenie funduszy publicznych, wzrastająca konkurencja, orientacja rynkowa oraz wymóg transparentności.
3. Nieustanne przeglądy zarządzania dokonywane przez wewnętrzne i zewnętrzne podmioty coraz częściej realizowane w podejściu procesowy np. akredytacja PKA, ocena parametryczna działalności naukowo- badawczej, audyty finansowe.
4. Wdrażanie koncepcji opartych na zarządzaniu procesowym np. outsourcing, benchmarking, systemy zapewnienia jakości kształcenia,

Wskazuje się na przydatność zastosowania w praktyce działania szkół koncepcji i metod zarządzania opartych na podejściu procesowym tj.: TQM (Total Quality Management), zarządzanie jakością (m.in. Norma ISO 9001), Lean Management, Six Sigma, reenengineering, benchmarking czy outsourcing.

Celem artykułu jest prezentacja dotychczasowego dorobku teoretycznego oraz praktycznego z zakresu problematyki wykorzystania różnych koncepcji zarządzania opartych na podejściu procesowym w zarządzaniu szkołami wyższymi. Artykuł jest oparty na analizie literatury przedmiotu oraz badaniach własnych w zakresie wdrażania podejścia procesowego w szkołach wyższych. Efektem jest wskazanie na podstawowe zakresy podejmowane w badaniach, przesłanki i bariery, oraz luki badawcze w tym obszarze.

Wstępna analiza literatury przedmiotu pozwala wskazać na istniejące luki badawcze w obszarze problematyki wdrażania podejścia procesowego w szkołach wyższych. Do najważniejszych można zaliczyć:

1. Wiele publikacji kieruje się wzorami wypracowanymi w przemyśle, należy pogłębić badania w zakresie specyfiki wdrażania podejścia procesowego w szkołach wyższych.
2. Brakuje badań w zakresie oceny dojrzałości procesowej szkół wyższych oraz zdolności do implementacji zmian w kierunku podejścia procesowego (ocena zdolności organizacyjnej do zmian). Trwa dyskusja nad miernikami, które mając na uwadze specyfikę procesów realizowanych w szkole wyższej, mogą być zastosowane do ich oceny.
3. Brakuje badań wskazujących na uniwersalne bariery wdrażania tej koncepcji oraz oceny wpływu podejmowanych inicjatyw w zakresie zarządzania procesami na jakość usług oraz skuteczność i efektywność (również finansową) działania szkoły.

dr Justyna Maciąg, doktor nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu, adiunkt na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Główne zainteresowania badawcze dotyczą współczesnych koncepcji i metod zarządzania w organizacjach publicznych i biznesowych, ze szczególnym uwzględnieniem szkół wyższych. Publikacje oraz prace badawcze w obszarze szkolnictwa wyższego obejmują problematykę doskonalenia jakości

usług, pomiaru i oceny skuteczności i efektywności systemu zarządzania jakością, metod współpracy z otoczeniem, a także restrukturyzacji szkół wyższych poprzez zastosowanie koncepcji i metod podejścia procesowego (zarządzania jakością, outsourcingu, Lean Management). W latach 2007-2012 pełniła funkcję Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji w Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach. Posiada również międzynarodowe uprawnienia Pełnomocnika Systemu Zarządzania Jakością, Auditora wewnętrznego oraz Certyfikat *PRINCE2® Foundation Examination*.

dr Marcin Kędzierski - *Income-contingent loan jako optymalny instrument finansowania studiów wyższych – wnioski dla Polski*

Abstrakt: Zjawiska upowszechnienia edukacji wyższej oraz wzrostu jednostkowego kosztu studiów, które można zaobserwować w Europie czy USA od lat 70. XX wieku, a w Polsce od momentu transformacji ustrojowej, prowadzą do coraz większych napięć związanych ze zdolnością państw w zakresie finansowania całkowitych kosztów studiów wyższych wprost z budżetu. W rezultacie, mając na uwadze, że edukacja wyższa nie jest dobrem publicznym, lecz dobrem prywatnym generującym jedynie pozytywne efekty zewnętrzne, coraz więcej krajów decyduje się na wprowadzenie mechanizmu współfinansowania (cost-sharing), przybierającego najczęściej formę czesnego – obecnie taki mechanizm funkcjonuje w około 80 państwach świata. Wprowadzenie opłat za studia może jednak skutkować ograniczeniem równości dostępu do edukacji wyższej, dlatego rządy wielu krajów decydują się na wprowadzenie różnego rodzaju narzędzi wsparcia. Jednym z nich jest instrument kredytu studenckiego, którego spłata uzależniona jest od wysokości przyszłych dochodów (income-contingent loan, ICL). Instrument ten uznawany jest w literaturze za optymalny z perspektywy realizacji dwóch kryteriów – efektywności, rozumianej jako optymalna wysokość inwestycji w edukację wyższą z perspektywy prywatnej oraz publicznej, oraz sprawiedliwości, rozumianej jako równość w dostępie i uniknięcie tzw. negatywnej (odwrotnej) redystrybucji.

ICL działa z powodzeniem w kilkunastu krajach światach – począwszy od Australii, która jako pierwsza wprowadziła ten rodzaj kredytu studenckiego w 1989 roku, po Węgry, kraj charakteryzujący się podobnym do Polski poziomem rozwoju instytucjonalnego, w którym od 2001 roku ICL służy finansowaniu kosztów utrzymania, a od 2012 roku – także kosztów kształcenia. Biorąc pod uwagę słabości instrumentu kredytów studenckich, które funkcjonują w Polsce od 1998 roku, jak również relatywnie złą sytuację materialną polskich studentów, ICL powinien być traktowany jako godna uwagi alternatywa wobec istniejących metod wsparcia materialnego studentów. Docelowo, skuteczne wprowadzenie ICL jako instrumentu finansowania kosztów utrzymania może stanowić ważny argument w dyskusji za wprowadzeniem w Polsce przynajmniej częściowej odpłatności za studia wyższe. Dlatego celem artykułu jest pokazanie potencjalnych kosztów i korzyści wprowadzenia różnych rodzajów ICL w Polsce, jak również możliwości wdrożenia tego instrumentu w bieżącym kontekście polityczno-instytucjonalnym.

dr Marcin Kędzierski, asystent w Katedrze Studiów Europejskich Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, absolwent studiów doktoranckich w Katedrze Gospodarki i Administracji Publicznej UEK; współtwórca i dyrektor programowy Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego (think-tank); jego zainteresowania badawcze koncentrują się w obszarze nauk o polityce publicznej (w szczególności polityki edukacyjnej), ekonomii politycznej, filozofii ekonomii (w tym katolickiej nauki społecznej) oraz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (przede wszystkim w Europie Środkowo-Wschodniej); obronił rozprawę doktorską poświęconą finansowaniu studiów wyższych.

dr Emanuel Kulczycki, Ewa A. Rozkosz, Aneta Drabek - Czy ocena bibliometryczna krajowych czasopism w Polsce ma związek z ich oceną ekspercką?

Abstrakt: W Polsce wydaje się blisko 3 000 czasopism naukowych, jednakże zaledwie 133 tytuły są indeksowane w Journal Citation Reports, czyli mają wyliczony Impact Factor. Baza SCOPUS rejestruje jedynie 350 polskich czasopism z wszystkich grup nauk. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego tworzy ranking krajowych czasopism, czyli Część B „Wykazu czasopism punktowanych”, a powodem jego tworzenia jest właśnie bardzo niski stopień pokrycia polskich czasopism w tych uznanych bazach międzynarodowych.

Przedmiotem zaprezentowanych analiz w wystąpieniu będą polskie czasopisma naukowe (N = 2212) indeksowane w części B „Wykazu czasopism punktowanych” opublikowanym w grudniu 2015 r. Jest to pierwszy wykaz przygotowany według nowego modelu ewaluacji czasopism, w którym do przeprowadzanej wcześniej oceny formalnej i bibliometrycznej, dołożono trzeci wymiary oceny, tj. ocenę ekspercką (expert-based evaluation).

Celem wystąpienia jest pokazanie, w jaki sposób zastosowanie oceny eksperckiej w ramach wielowymiarowej oceny krajowych czasopism może zmienić pozycję rangową czasopism w wykazie. Skupiliśmy się na analizie wyników ewaluacji czasopism w wymiarze formalnym i bibliometrycznym. Wyniki te porównaliśmy z wynikami oceny eksperckiej dokonanej przez komitety Polskiej Akademii Nauk.

Przeprowadzone analizy włączają się w dyskusję nad wartością i użytecznością wskaźników bibliometrycznych oraz ich przydatnością w ewaluacji czasopism z krajów nieanglojęzycznych i/lub postrzeganych jako peryferyjne.

W wystąpieniu zaprezentujemy wyniki będące odpowiedzią na następujące pytania badawcze: (1) ile polskich czasopism może być ewaluowanych w oparciu o wskaźniki bazujące na prestiżowych międzynarodowych bazach, to jest Web of Science Core Collection i SCOPUS? (2) czy istnieje związek pomiędzy wynikami oceny formalno-bibliometrycznej a wynikami oceny eksperckiej? (3) czy ocena ekspercka zmienia – w poszczególnych grupach nauk – pozycję czasopisma w rankingu czasopism zbudowanym na wskaźnikach formalno-bibliometrycznych? (4) jakie parametry ostatecznie różnicują wyniki oceny w poszczególnych grupach nauk?

Aneta Drabek – kustosz dyplomowany w bibliotece Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, współtwórca bazy danych Arianta – naukowe i branżowe czasopisma elektroniczne. Zainteresowania badawcze: bibliometria, ocena czasopism, czasopisma elektroniczne. Jeden z wykonawców projektu „Współczesna polska humanistyka wobec wyzwań naukometrii” (2014-2018).

dr Emanuel Kulczycki – adiunkt w Instytucie Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, przewodniczący V kadencji Rady Młodych Naukowców w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, członek Krajowej Rady Bibliotecznej oraz Specjalistycznego do oceny czasopism naukowych. Obecnie kieruje projektem „Współczesna polska humanistyka wobec wyzwań naukometrii” (2014-2018) realizowanym przez Scientometrics. Polish Research Group (www.scientometrics.amu.edu.pl).

Ewa Rozkosz – dyrektor Centrum Informacji Naukowej w Dolnośląskiej Szkole Wyższej. Wykonawca w projekcie „Współczesna polska humanistyka wobec wyzwań naukometrii” (2014-2018). Członkini Scientometrics. Polish Research Group (www.scientometrics.amu.edu.pl).

dr inż. Justyna Maria Bugaj - Wynagradzanie za efekty nauczycieli akademickich w uniwersytecie – analiza przypadku University of Iceland

Abstrakt: Przedmiotem wystąpienia będzie problematyka wynagradzania za efekty nauczycieli akademickich w uniwersytecie. Celem wystąpienia będzie omówienie tych zagadnień na przykładzie przypadku Uniwersytetu Islandzkiego oraz dyskusja konsekwencji wprowadzenia takiego rozwiązania w polskiej uczelni. Będę chciała skupić się przede wszystkim na mierzeniu efektywności pracy nauczyciela akademickiego we wszystkich obszarach jego aktywności zawodowej (w tym szczególnie na badaniach, dydaktyce i misji społecznej), na zagrożeniach, które wynikają z takiego podejścia oraz na szansach, które mogą umożliwić odnalezienie się polskich nauczycieli akademickich wśród europejskiej i światowej konkurencji. **Kryterium wyboru przypadku do analizy:** *The University of Iceland* to mały, stosunkowo młody uniwersytet, realizujący strategię opartą o rozwój i doskonalenie zawodowe pracowników oraz dotyczącą osiągnięcia pozycji jednego ze 100 najlepszych uniwersytetów na świecie w rankingu *The Times Higher Education*. Ma wysoki stopień umiędzynarodowienia. Dzięki swojej lokalizacji (blisko Europy i USA), testując różne praktyki (także biznesowe) wybiera do stosowania te najlepsze dla siebie, tworząc unikalny, regionalny mix, który się w tych warunkach się sprawdza. **Zakres dobrej praktyki:** dotyczy wszystkich zatrudnionych w uniwersytecie; ogólna strategia uniwersytetu wyznacza priorytety działania, które mają swoje odzwierciedlenie w strategii szczegółowej, czyli *wynagradzaniu za efekty pracy*; polityka personalna i procesy HR są spójne.

dr inż. Justyna Maria Bugaj, adiunkt w Instytucie Ekonomii, Finansów i Zarządzania, Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Absolwentka Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Politechniki Częstochowskiej. Były współpracownik Centrum Badań nad Szkolnictwem Wyższym UJ. Autorka wielu raportów i ekspertyz pisanych na zlecenie polskich i zagranicznych instytucji, w tym szkół wyższych, MRR i MNiSW. Aktywna uczestniczka wielu międzynarodowych projektów (np. POLEDDA *Wsparcie dynamicznego rozwoju polskiej edukacji*) i konferencji (np. Society for Research into Higher Education SRHE). Obecnie prowadzi badania naukowe w obszarze zarządzania uczelniami oraz oceny i rozwoju kompetencji pracowników. W ostatnim czasie skupia się na problematyce strategicznego zarządzania uniwersytetem.

dr Małgorzata Zielińska, Piotr Kowzan - *Problemy z czasem na polskich uczelniach*

Abstrakt: Uniwersytety funkcjonują pod presją dostosowywania się do różnych wymagań. Propozycje i próby zmian w nauce i szkolnictwie wyższym pojawiają się na tyle często, że upowszechnia się narracja o tym, że kryzys jest ich stanem naturalnym. W tym kontekście interesujące jest rozpoznanie tego, co dzieje się z najliczniejszą grupą zatrudnionych na uniwersytetach, czyli z osobami ze stopniem doktora. Przy całym nacisku na poprawę jakości badań i publikacji, zastanawiające jest to, że doktorom brakuje czasu na prowadzenie badań. Wskazać możemy trzy cechy czasu w życiu doktorów – bezwzględność jego upływu, świętość upragnionego spokoju (czyli życia po habilitacji, gdy staną się „kimś”) i „zabookowanie” przyszłości (czyli jej przesadne zaplanowanie i osadzenie w dotychczasowych osiągnięciach), które decydują o warunkach pracy doktorów i wyznaczają jej rytm. O zacieśniających się ramach czasowych przypomina doktorom całkowicie nieprzydatna i narzucona im praca sprawozdawcza. Wystąpienie opiera się na ustaleniach raportu Nowego Otwarcia Uniwersytetu pt. „Nie zostaje mi czasu na pracę naukową”.

dr Małgorzata Zielińska – doktor nauk społecznych w zakresie pedagogiki, magister wczesnej edukacji i nauczania języka angielskiego oraz skandynawistyki. Nauczycielka i tłumaczka języka angielskiego i duńskiego. Doktorat na temat edukacji dorosłych migrantów napisała i obroniła w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego. Autorka artykułów naukowych oraz wystąpień konferencyjnych na temat edukacji i integracji migrantów, uczenia się w ruchach społecznych oraz tworzenia gier edukacyjnych. Współzałożycielka studenckiego i doktoranckiego koła naukowego „Na Styku”, działających przy Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego oraz Stowarzyszenia „Na Styku”. Współautorka raportu Nowego Otwarcia Uniwersytetu pt. „Nie zostaje mi czasu na pracę naukową”. Warunki pracy osób ze stopniem doktora, zatrudnionych na polskich uczelniach, wydane w 2016 r. Badawczo zajmuje się kwestiami miejsca i czasu w doświadczeniu ludzkim, szczególnie w doświadczeniu migracji międzynarodowej oraz rolą edukacji i uczenia się dorosłych w tych doświadczeniach.

Piotr Kowzan – asystent w Zakładzie Dydaktyki w Instytucie Pedagogiki na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Absolwent studiów pedagogicznych oraz zarządzania. Współorganizator kół naukowych i stowarzyszenia Na Styku, zajmujących się szeroko rozumianą międzykulturowością oraz przeciwdziałaniem dyskryminacji. Prowadzi szkolenia z podejmowania decyzji metodą konsensusu oraz z wykorzystania gier w dydaktyce. Dla studentów prowadzi zajęcia m.in. z organizacji środowiska wychowawczego, które obejmują zagadnienia zmiany kultury organizacyjnej szkoły w kierunku przeciwdziałania występowania w niej przemocy i dyskryminacji. Członek Zarządu Gdańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Badania prowadził m.in. w Wielkiej Brytanii, Islandii, Danii, Słowacji i Polsce. Autor prac i wystąpień konferencyjnych z zakresu organizacji współpracy i zastosowania gier w edukacji, przeciwdziałania przemocy szkolnej, problemu długów w edukacji ekonomicznej, a także roli doświadczeń migracyjnych w edukacji. Współautor raportu Nowego Otwarcia Uniwersytetu pt. „Nie zostaje mi czasu na pracę naukową”. Warunki pracy osób ze stopniem doktora, zatrudnionych na polskich uczelniach. Jego zainteresowania badawcze obejmują pedagogikę długu (badania do doktoratu), organizację współpracy i zastosowanie gier w edukacji, a także uczenie się w ruchach społecznych oraz krytyczne studia

nad uniwersytetem. Przewodniczący Komisji Zakładowej Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Inicjatywa Pracownicza przy Uniwersytecie Gdańskim.

dr Cezary Kościelniak - *Aspekty przemian uniwersytetu w kontekstach wzorów kultur gospodarczych*

Abstrakt: Celem prezentacji będzie pokazanie wybranych aspektów przemian uniwersytetów w dwóch typach państw: wysokorozwiniętych i posttransformacyjnych, w kontekście charakterystycznych dla nich wzorów kultur gospodarczych. W założeniach teoretycznych rozważań przyjmuje się, że wzory kultury gospodarczej wpływają na kształt instytucji, modeli zachowań społecznych, oraz kształtują cele polityczne państw (Banach, Berger, Hryniewicz). W jaki sposób wzory kultur gospodarczych wpływają na kształtowanie się polityk szkolnictwa wyższego, w aspektach celów i misji uczelni, modeli uczelni, oraz ich oddziaływania na otoczenie społeczne w dwóch typach państw wysokorozwiniętym i posttransformacyjnym – na przykładzie Szwajcarii i Polski. Model wzoru kultury gospodarczej Szwajcarii opisują cechy takie, jak protestancka etyka gospodarcza, wysoki stopień subsydiarności, kolegalność (Casparis 1986). Obok cech posttransformacyjnej kultury gospodarczej, takich jak, liberalizacja gospodarcza i liberalna etyka życia gospodarczego, czy niski stopień subsydiarności, dochodzą jeszcze cechy będące pozostałością folwarcznej kultury organizacyjnej. W kulturze gospodarczej postfolwarczość charakteryzuje się m.in.: autorytarnością stylu zarządzania i silnymi związkami krewniczymi w organizacjach, biernością pracowników oraz niskim stopniem kreatywności (Hryniewicz). Odnosząc problematykę wzorów kultur gospodarczych do szkolnictwa wyższego, prezentacja bazując na analizach przemian sfery szkolnictwa wyższego w Polsce (Kwiek) ma za zadanie pokazać problem kulturowych uwarunkowań w dynamice rozwoju polskiej sfery szkolnictwa wyższego. Kolejnym zadaniem będzie sformułowanie odpowiedzi na kwestię, na czym polegałaby funkcja modernizacyjna polityki szkolnictwa wyższego w kontekście przewartościowania posttransformacyjnej kultury gospodarczej. Kanwą dla prezentacji będą wybrane aspekty nowelizacji Prawa o Szkolnictwie Wyższym z lat 2007 i 2011, a także dane uzyskane w wywiadach z aktorami zmiany szkolnictwa wyższego.

Dr Cezary Kościelniak, adiunkt w Instytucie Kulturoznawstwa UAM. Zainteresowania badawcze: kulturowe uwarunkowania szkolnictwa wyższego, polityka szkolnictwa wyższego w kontekstach rozwojowych, uniwersytet i społeczeństwo obywatelskie, relacje uniwersytet i religia. Publikacje książkowe, w druku "Uniwersytet i rozwój" (Wyd. UAM 2015), współredakcja (wraz z J. Makowskim), "Freedom, Equality, University" (2012, IO Warszawa, polskie wydanie 2011). Publikował m.in. w "Journal of Cleaner Production", "Poznan Studies in the Humanities", "Przeglądzie Zachodnim", "Człowiek i Społeczeństwo". W latach 2012-2013 ekspert w zakresie szkolnictwa wyższego w think-tanku Prezydenta RP "Laboratorium Idei", 2015 współpracownik Instytutu Badań Edukacyjnych, w l. 2013-2014 współpracownik z HERSA Toronto. Kierownik projektów badawczych finansowanych przez NCN, visiting researcher m.in. w Uniwersytecie w Lozannie. Teksty publicystyczne w zakresie szkolnictwa wyższego opublikował m.in. w "Gazecie Wyborczej", i w "Rzeczpospolitej", współpracował z miesięcznikiem Znak.

dr Michał Zawadzki - *W pułapce sfeudalizowanego menedżeryzmu. Godność młodego naukowca w obliczu „Nowego Zarządzania Publicznego” w polskim uniwersytecie.*

Abstrakt: Kultura akademicka w polskim uniwersytecie znajduje się w sytuacji napięcia pomiędzy starym porządkiem reprezentowanym przez system feudalny, a nowym porządkiem związanym z reformą uczelni w kierunku menedżerystycznym. Zwolennicy obecnych reform wskazują na konieczność przezwyciężenia patologii wynikających z nieefektywnego zarządzania kolegią, opartego w dużym stopniu na rozwiązaniach feudalnych, w celu spełniania międzynarodowych norm naukowej doskonałości. Z kolei przeciwnicy uwypuklają negatywne konsekwencje towarzyszące wdrażaniu założeń „Nowego Zarządzania Publicznego” na grunt polskich uczelni, takich jak pogłębianie problemu feudalizmu i biurokratyzacji, rytualizacja pozorów pracy naukowej wykonywanej pod dyktando norm doskonałości czy pracoholizm stanowiący konsekwencję presji ze strony kształtującej się kultury audytu. Jak ten swoisty rozkrok pomiędzy starym i nowym porządkiem wpływa na godność młodych polskich pracowników naukowych i doktorantów? Celem referatu jest przedstawienie pierwszych wyników badań jakościowych prowadzonych z młodymi polskimi naukowcami w kontekście przemian w polskim uniwersytecie.

dr Michał Zawadzki – doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu, absolwent filozofii i socjologii, pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Kultury UJ w Krakowie. Autor pierwszych na polskim rynku wydawniczym publikacji na temat nurtu krytycznego w zarządzaniu („Nurt krytyczny w zarządzaniu: kultura, edukacja, teoria”, 2014, Wydawnictwo Naukowe Sedno; „Krytyczny nurt zarządzania”, red. z Ł. Sułkowskim, Difin, 2014). Stypendysta Visby Programme (studia postdoc w Gothenburg Research Institute). W wolnych chwilach gra na perkusji w zespole jazzrockowym UDA.

dr Helena Ostrowicka, dr Justyna Spychalska-Stasiak - *O akademickiej kulturze konfesji. Rozważania na podstawie analizy „Forum Akademickiego”*

Abstrakt: Rozważania podejmowane w ramach naszego wystąpienia stanowią cząstkowy efekt analiz realizowanych w ramach grantu NCN pt. „Urządzenie uniwersytetu – dyskursywny obraz współczesnej reformy szkolnictwa wyższego w Polsce.”

Stosowana przez nas kategoria kultury wyznania wyprowadzona została z koncepcji społeczeństwa konfesyjnego Michela Foucaulta. Na jej podstawie zakładamy, że zróżnicowane techniki wytwarzania prawdy o sobie takie, jak: imperatyw werbalizacji siebie, wola mówienia o sobie, o swoich działaniach, przeżyciach, doświadczeniach a także planach i projektach są egzemplifikacjami praktyk konfesyjnych. Jako element współczesnej kultury akademickiej ukazują specyficzne relacje władzy, które dają się zrekonstruować w odpowiedzi na cztery podstawowe pytania: 1) kto wyznaje?; 2) co jest przedmiotem wyznania?; 3) jaka jest forma wyznania?; 4) kto/co zachęca do wyznania?

Celem naszego wystąpienia będzie prezentacja wybranych rezultatów analizy ukierunkowanej powyższymi pytaniami. Współtworzące kulturę akademickiej konfesji praktyki wyznania uchwycone zostały na łamach Forum Akademickiego (z lat 2011-2014). Analityczna użyteczność publikowanych w ramach tego ogólnopolskiego miesięcznika informacyjno-publicystycznego wypowiedzi wiązała się z możliwością scharakteryzowania zjawiska akademickiej konfesji z punktu widzenia trzech zaangażowanych w jego wytwarzanie podmiotów: 1. polityków – legitymizujących realizowane przez nich „wizje rządzenia” uniwersytetem; 2. tzw. samodzielnych pracowników naukowych – odnoszących się do współczesnego środowiska naukowego oraz przebiegu własnej kariery akademickiej; 3. początkujących badaczy (doktorantów oraz doktorów) – raportujących przebieg swych badań oraz specyfikę realizowanej pracy naukowo-dydaktycznej.

dr Helena Ostrowicka – doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, adiunkt w Zakładzie Filozofii Edukacji i Metodologii Badań, zastępca Dyrektora Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Moje zainteresowania naukowe lokują się w obszarze pedagogiki ogólnej i krytycznej, metodologii badań jakościowych, filozofii edukacji, a w szczególności dotyczą recepcji prac M. Foucaulta w badaniach pedagogicznych oraz metodologii analizy dyskursu. W latach 2009-2013 kierowałam projektem badawczym własnym, finansowanym z grantu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (a następnie Narodowego Centrum Nauki) pt. „Wiedza i władza w dyskursach o młodziu – konteksty nauki, rządu i mediów” (grant nr N N106 250937 na lata 2009-2013). Od kwietnia 2015 roku kieruję projektem badawczym SONATA BIS Narodowego Centrum Nauki pt. **„Urządzenie uniwersytetu - dyskursywny obraz współczesnej reformy szkolnictwa wyższego w Polsce”** (nr 2014/14/E/HS6/00671, na lata 2015-2019). Jestem autorką dwóch **monografii**: Ostrowicka H. (2012). *Urządzenie młodziu. Studium analityczno-krytyczne*. Rec. Z. Melosik. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls (ss. 220); Ostrowicka-Miszewska H. (2006). *„Jak porcelana rzucona o beton...” Dyskursy o młodziu, polityce i polityce młodziu*. Rec. B. Śliwowski. Kraków: Impuls (ss. 207); W bieżącym roku ukaże się moja trzecia monografia pt. *„Przemysłuć z Michelem Foucaultem edukacyjne dyskursy o młodziu. Dyspozytyw i urządzenie”*, rec. Z. Kwieciński, K. Abriszewski, Impuls: Kraków. Publikowałam artykuły naukowe w czasopismach o zasięgu krajowym i międzynarodowym (kategorie INT i NAT na liście ERIH).

dr Justyna Spychalska-Stasiak, pracuje w Zakładzie Filozofii Edukacji i Metodologii Badań, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy stanowisku badacza post-doc w ramach projektu realizowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki, „Urządzenie uniwersytetu. Dyskursywny obraz współczesnej reformy szkolnictwa w Polsce”. W 2014 roku obroniła rozprawę doktorską na temat *Konstruowania wiedzy naukowej o fenomenie ludzkiej płci*.

Wybrane publikacje:

Spychalska-Stasiak J. (2009). *Rodzaj czy płć kulturowa? Gender w polskich naukach społecznych*. [w:] Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja, nr 4

Spychalska-Stasiak J. (2009). *Konstruowanie wiedzy naukowej o fenomenie ludzkiej płci*. [w:] Przegląd Pedagogiczny, nr 2

Spychalska-Stasiak J. (2008). *O stereotypie kobiecości z perspektywy płci kulturowej*. [w:] Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja, nr 2

Spychalska-Stasiak J. (2015). *Rodzina i płć w krzywym zwierciadle tożsamości rodzaju*. (Tekst ukaże się w czasopiśmie Przegląd Edukacyjny w 2016 roku)

dr Krzysztof Wasielewski - *Kierunki zmian w szkolnictwie wyższym w (wybranych) krajach postkomunistycznych*

Abstrakt: Bez wątpienia każda zmiana społeczna, a zwłaszcza zaś przejście z jednego ustroju do drugiego, jest jednym z tych momentów w historii państw i społeczeństw, kiedy znaczenie edukacji (w tym szkolnictwa wyższego) wydaje się być szczególne. Wynika to z faktu, że pełni ona - jawnie bądź skrycie - zazwyczaj rolę katalizatora tych zmian, wyznacza ich tempa i kierunku, określa wyzwania przyszłości, kształtuje system społecznych nierówności czy wyposaża jednostki w różnorakie kompetencje i określony system wartości. Jest wreszcie medium życiowych dążeń i aspiracji jednostek, od realizacji których zależy powodzenie życiowe tak jednostek, jak i samej zmiany.

Wspomniane powyżej procesy mają właściwie charakter uniwersalny, wręcz imitacyjny i jak pokazują różne analizy miały lub mają miejsce we wszystkich społeczeństwach, których rozwój związany jest z umownie rozumianym modelem demokracji liberalnej. Specyfika państw post-komunistycznych wynika jednak z faktu, że na wspomniane procesy mające charakter uniwersalny nałożyły się procesy w pewien sposób wyjątkowe - te związane z transformacją ustrojową (odchodzeniem od ustroju komunistycznego i gospodarki centralnie planowanej), a ta właściwie dokonuje się po raz pierwszy w dziejach. Wyjątkowość tej zmiany polega również na tym, że transformacja ustrojowa otworzyła zarazem systemy społeczne państw transformujących się na całkowicie nowe wpływy globalne, zarówno te kulturowe, polityczne jak i ekonomiczne, które właściwie z miejsca stały się w wielu z krajów wyznacznikiem kierunku nowych wzorów zachowań, stylów życia, postaw na rynku pracy, trendów demograficznych czy form nierówności, itp. Można zatem powiedzieć, że pojawiły się „nowe reguły gry” po transformacji ustrojowej, do których przystosować musiał się system szkolnictwa wyższego i jednostki w nim się znajdujące. Znaczenie szkolnictwa wyższego wynika zatem z faktu, że z jednej strony samo jest przedmiotem zmiany (np. jako element, który trzeba dostosować do nowych warunków społecznych, ekonomicznych i politycznych), z drugiej zaś jej narzędziem (np. jako system kształtowania przyszłych pokoleń, nowych wzorców zachowań, innych kompetencji).

Celem artykułu jest ukazanie przemian szkolnictwa wyższego w jego wymiarze strukturalnym i społecznym w wybranych krajach z komunistyczną przeszłością w dziewięciu krajach (Bułgaria, Chiny, Łotwa, Polska, Rumunia, Rosja, Węgry, Niemcy, Wietnam).

dr Krzysztof Wasielewski - socjolog, adiunkt w Instytucie Socjologii UMK w Toruniu. Główne zainteresowania naukowo-badawcze oscylują w obrębie socjologii edukacji i zasadniczo poświęcone są problematyce selekcji społecznych w szkolnictwie wyższym i dostępności młodzieży ze środowisk zmarginalizowanych (głównie ze wsi) do studiów wyższych, jednostkowym i społecznym funkcjom kształcenia, a także relacjom pomiędzy szkolnictwem wyższym a rynkiem pracy. Uczestnik wielu projektów badawczych realizowanych we współpracy m.in. z FDPA, ISP oraz finansowanych przez KBN i NCN.

Wybrane publikacje:

1. Mechanizmy rekrutacji na uniwersytet. Na przykładzie kierunku Socjologia ogólna na UMK w Toruniu, w: *Nauka i Szkolnictwo Wyższe*, nr 2/2005, ss. 39-49.

2. Społeczne zróżnicowanie uniwersytetu. Młodzież wiejska i wielkomijska na UMK w Toruniu, w: *Studia Socjologiczne*, nr 1/2006, ss. 119-154.
3. The 'Trajectorisation' of the Educational Biographies as an Unintentional Outcome of the Educational Expansion in Poland, In: *Expected and Unexpected Consequences of the Educational Expansion in Europe and the US. Theoretical Approaches and empirical findings in comparative perspective*, ed. Rolf Becker and Andreas Hadjar, Bern – Stuttgart – Wien: Haupt, 2009. (wspólnie z Jarosławem Domalewskim i Piotrem Mikiewiczem), ss. 153-163.
4. Zmiany w edukacji: szkoła i jej otoczenie, redakcja Krzysztof Wasielewski i Jarosław Domalewski, Toruń 2011, Wydawnictwo Adam Marszałek, ss. 229;
5. Zmiany poziomu aspiracji edukacyjnych młodzieży jako efekt adaptacji do nowych warunków społeczno-ekonomicznych, w: *Zawirowania systemu edukacji. Z perspektywy socjologicznych warsztatów badawczych*, pod red. Marty Zahorskiej, Warszawa 2012, Wydawnictwo UW, ss. 72-84.
6. Młodzież wiejska na uniwersytecie – droga na studia, mechanizmy alokacji, postawy wobec kształcenia, Toruń 2013, Wydawnictwo Naukowe UMK, ss. 282;
7. Socjologia wychowania w Polsce - pytania o wymiar tożsamościowy subdyscypliny, w: *Studia Socjologiczne*, nr 2/2013, ss. 9-29 (wspólnie z Tomaszem Leszniewskim)
8. Caught in the trap of mass education – transformations in the Polish higher education after 1989, *Polish and Russian Youth: Education and Work in Changing Society*; ed. Krystyna Szafraniec i David Konstantinovskiy, Instytut Socjologii RAN, Moskwa 2013, ss. 54-73.
9. Funkcje szkolnictwa wyższego dla obszarów wiejskich - wybrane zagadnienia z perspektywy socjologa, w: *Studia Obszarów Wiejskich*, vol 40/2015, ss. 21-33.
10. Niepowodzenia w studiowaniu z perspektywy uczelni i studentów, w: *Edukacja*, nr 4/2015, ss. 130-146 (wspólnie z Dominikiem Antonowiczem i Marceliną Smużewską)
11. Changes in higher education and the value of education from the perspective of rural areas. The case of Poland, w: *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, Vol. 15, Issue 4, 2015 (ISSN 2284-7995), pp. 381-389.

Marcin Zaród - *Kolektywy hakerskie - wsparcie czy zagrożenie dla edukacji inżynierskiej (STEM)? O pozaformalnych grupach kształcenia technicznego.*

Abstrakt: W ciągu ostatnich 3 lat w Polsce powstało kilkanaście półformalnych grup miłośników programowania, elektroniki i bezpieczeństwa komputerowego, które w swojej działalności odwołują się do etosów lub estetyk hakerskich. Grupy te nie są związane bezpośrednio z uczelniami wyższymi, jednak istotna część ich członków rekrutuje się spośród studentów lub kandydatów kierunków technicznych lub ścisłych.

W trakcie referatu przedstawię sytuację kolektywów hakerskich w Polsce, wskazując na akademicką genezę niektórych z nich w oparciu o przeprowadzone przeze mnie badanie etnograficzne. Pokażę też sytuacje, w których ścieżki biografii hakerów (zebrane w wywiadach indywidualnych i nagraniach rozmów swobodnych) sygnalizują wyzwania stojące przed wyższą edukacją techniczną. Wskażę też przykłady sojuszy między aktorami instytucjonalnymi i półformalnymi oraz propozycję konceptualizacji interakcji akademicko-kolektyw hakerski opartą na studiach nad nauką i techniką.

Marcin Zaród, socjolog techniki, doktorant w Instytucie Socjologii UW. W ramach pracy naukowej koncentruje się na procesach wytwarzania wiedzy technicznej oraz przemianach związanych z techniką komputerową. Z wykształcenia fizyk techniczny. Najczęściej pracuje w ramach teorii konstruktywistycznych związanych ze studiami nad nauką i techniką (STS).

Aleksandra Rzyska - *Analiza ramowania jako perspektywa badań nad uniwersytetem*

Abstrakt: Uniwersytet staje się współcześnie coraz częściej przedmiotem dyskursu publicznego, w którym dochodzą do głosu różne rodzaje wiedzy. Nagromadzenie środków retorycznych, argumentów oraz wielość strategii dyskursywnych wymaga od badacza zaangażowania narzędzi analitycznych, które pozwolą na rekonstrukcję kreowanych dyskursywnie sensów i znaczeń. Celem wystąpienia jest ukazanie analizy ramowania jako perspektywy teoretyczno-metodologicznej, dostarczającej instrumentarium analitycznego dla badań nad dyskursem o uniwersytecie.

U źródeł analizy ramowania znajduje się koncepcja ramy Ervinga Goffmana, a więc swoistego „filtru” służącego do nadawania znaczeń wydarzeniom zachodzącym w świecie społecznym. Współcześnie współwystępuje ze sobą wiele nurtów mieszczących się w obszarze analizy ramowania. Perspektywa ta wykorzystywana jest między innymi w badaniach przekazów medialnych, czy ruchów społecznych. Wspólne dla owych nurtów jest pojęcie „ramy” jako schematu interpretacji.

Przyglądanie się dyskursywnym reprezentacjom uniwersytetu, rodzi pytanie o to, jakie ramy używane są do reprezentowania uniwersytetu w dyskursie publicznym? Perspektywa ta daje możliwość zrekonstruowania określonych obrazów rzeczywistości, a także reguł rządzących ich „ramowaniem”. Ma także swoje ograniczenia. Niektóre z nich pragnę ukazać w moim wystąpieniu, pomyślanym jako pewna propozycja teoretyczno-metodologiczna i jednocześnie symboliczny przejaw własnych zmaganiań w docieraniu do wyodrębnienia obszaru rzeczywistości dla badań własnych oraz sposobów jego (roz)poznawania.

Aleksandra Rzyska, absolwentka i doktorantka pedagogiki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Laureatka I miejsca w konkursie na najlepszą pracę magisterską Instytutu Pedagogiki p.t. „Typy racjonalności w pedagogicznym dyskursie o młodości”, realizowanego w ramach Sesji Naukowej Magistrantów Instytutu Pedagogiki UKW. Członkini Zespołu Badawczego pod kierownictwem dr Heleny Ostrowickiej - współpraca przy projekcie „Urządzenie uniwersytetu - dyskursywny obraz współczesnej reformy szkolnictwa wyższego w Polsce”.

Agnieszka Anielska - *Polskie szkolnictwo wyższe wobec studentów nietradycyjnych. Strategie uczelni w obszarze kształcenia dorosłych jako problem badawczy.*

Abstrakt: Celem wystąpienia jest wskazanie uwarunkowań i analiza wyzwań, jakie stoją przed instytucjami szkolnictwa wyższego w Polsce w kontekście rosnącego znaczenia i udziału w rynku tzw. studentów nietradycyjnych (ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia całościowego osób o wysokich kwalifikacjach). Za pole do omówienia tego zagadnienia posłuży obszar kształcenia podyplomowego. W dostępnych źródłach brakuje odrębnego, systemowego spojrzenia na ten poziom kształcenia, choć (jak wskazują dane GUS), stanowi on coraz istotniejszy element funkcjonowania różnego typu instytucji edukacyjnych ze względu na „roziągnięcie” edukacji na wszystkie etapy kariery zawodowej. W pierwszej części zostaną omówione najistotniejsze zjawiska i procesy wpływające na wzrost zapotrzebowania na edukację całościową. Z jednej strony są to czynniki o charakterze globalnym, ponadnarodowym, do których należy zaliczyć przeobrażenie społeczeństwa i gospodarki w kierunku modelu opartego na wiedzy, jak również ewolucję sektorowej polityki na szczeblu europejskim, która niesie za sobą bezpośrednie konsekwencje dla członków wspólnoty. W tym przypadku nie mniejsze znaczenie mają jednak uwarunkowania wewnętrzne – specyficzne dla Polski procesy polityczne, ekonomiczne, a przede wszystkim demograficzne, które w istotny sposób wpływają na sektor kształcenia. Dalszą część wystąpienia poświęcono próbie dokonania systematyki szkół wyższych w oparciu o rolę, jaką potencjalnie mogą w nich odgrywać studenci nietradycyjni oraz wskazaniu implikacji do badań w tym obszarze.

Agnieszka Anielska, absolwentka studiów magisterskich i doktorantka w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Z sektorem szkolnictwa wyższego wiążą się nie tylko jej zainteresowania naukowe, ale i doświadczenia zawodowe, które od blisko 10 lat zdobywa m.in. w strukturach uczelni (zarówno publicznej i niepublicznej) na stanowiskach związanych z obszarem komunikacji, public relations, marketingu. Aktualnie pracowniczka Politechniki Gdańskiej odpowiedzialna za relacje z absolwentami i otoczeniem biznesowym. Zainteresowana również zagadnieniami związanymi z III sektorem, wolontariatem i społeczną odpowiedzialnością biznesu. Przez wiele lat związana z toruńskimi organizacjami pozarządowymi jako wolontariuszka, koordynatorka projektów, a następnie zewnętrzny doradca. Uczestniczka projektów badawczych realizowanych m.in. na zlecenie MKiDN oraz ogólnopolskich organizacji pozarządowych.

Daniel Kontowski - *Edukacja liberalna w Europie: naiwne pytania*

Abstrakt: W moim doktoracie chciałbym przeanalizować ideowe zróżnicowanie nurtu europejskiej „edukacji liberalnej”, z ang. Liberal (arts) education, obejmującego ponad 50 programów i instytucji w kilkunastu krajach, powstałych głównie po 1989 roku. Dotychczasowe opisy i wyjaśnienia opierały się na zakładanej jedności celów i podobieństwie środków. Moim celem jest indukcyjna budowa modelu teoretycznego, który mógłby odpowiedzieć: CO to jest ta „edukacja liberalna” w kontekście Europejskim? GDZIE można znaleźć jej elementy? KIEDY pojawiły się takie eksperymenty? KTO je zainicjował? DLACZEGO pojawiały się one w różnych systemach szkolnictwa wyższego? JAK obecnie wygląda ww. oferta edukacyjna?

Powyższe naiwne pytania dostarczają skomplikowanych odpowiedzi i wyzwań metodologicznych, które w miarę możliwości chciałbym naświetlić. Porzucenie założenia o jedności na rzecz hipotezy zróżnicowania nakazuje zapytać także: 1) dlaczego różne inicjatywy alternatywnej organizacji szkolnictwa wyższego używały wspólnej nazwy, obcej większości systemów Europy kontynentalnej? 2) Jaka była rola zewnętrznego zainteresowania i finansowania niektórych inicjatyw, głównie z USA? 3) Dlaczego programy te nigdy nie stworzyły międzynarodowej sieci, mimo że każdy z nich więcej przyjaciół ma poza granicami swojego kraju?

Mam nadzieję, że dzięki udziałowi w konferencji uda mi się zaktualizować mój plan badawczy i „wycentrować” główne zainteresowanie. Moja dotychczasowa koncepcja obejmowała identyfikację 8-9 europejskich instytucji, których oferta edukacji liberalnej była: a) pierwsza w danym kraju i potencjalnie wpływowa; b) „gęsta”, treściwa; c) w miarę możliwości odmienna od innych krajów

Następnie zamierzałem przenieść się z poziomu organizacyjnego czy programu studiów (które są mało porównywalne), na poziom idei „edukacji liberalnej”, który obejmuje założenia, cele i leżące u podstaw obu wartości, których poszukiwałem w analizie dokumentarnej ale przede wszystkim w wywiadach pogłębionych z liderami tych programów. Owi liderzy mają szereg podobieństw demograficznych, roli w instytucji – a wiele z tych instytucji przechodzi właśnie zmianę pokoleniową.

Daniel Kontowski, jest doktorantem w University of Winchester i kierownikiem projektu badawczego na Uniwersytecie Warszawskim. Absolwent MISH i Kolegium Artes Liberales UW, naukowo interesuje się ideą edukacji liberalnej w perspektywie porównawczej. W latach 2012-2016 prowadził badania w ramach Diamentowego Grantu („Paideia? Postulaty kształcenia ogólnego na uniwersytecie w ciągu ostatniego czterdziestolecia. USA, UE, Rosja jako kontekst porównawczy dla warunków i perspektyw Polski”), w maju 2016 wystąpi jako keynote speaker podczas 1st European Liberal Education Student Conference (Leuphana University Lüneburg, Niemcy). Interesuje się także publiczną rolą uczelni – np. w zakresie pomocy uchodźcom przez EURASHE czy w ramach projektu Universities in the Knowledge Economy (UNIKE). W roku 2015 visiting scholar w Center for International Higher Education w Boston College, a od października 2016 laureat Fulbright Junior Research Award na pobyt w Wagner College (NYC, USA). Recenzent Learning and Teaching. The International Journal of Higher Education in the Social Sciences. Współpracownik Funduszu Pomocy Studentom, członek Collegium Invisibile. Informacje o publikacjach i wystąpieniach konferencyjnych: www.kontowski.com

Agata Zysiak - *Uniwersytet socjalistyczny w robotniczym mieście. Socjologia historyczna edukacji wyższej dla mas*

Abstrakt: Powojenna odbudowa polskiej akademii była elementem globalnych przekształceń nowoczesnych społeczeństw. Dodatkowo, II wojna światowa stała się niechcianym katalizatorem zmian, wywołała społeczną rewolucję, wymuszając pomyślenie świata na nowo. Modernizacyjne wizje obejmowały także reformę uniwersytetów, stanowiły odpowiedzi na globalne wyzwania związane z nowoczesnością. Jak przebiegała ta zmiana? Jak demokratyzowano dostęp do wyższej edukacji? Jak idee przekuwano w praktykę?

Na przykładzie budowy nowego uniwersytetu socjalistycznego w robotniczym mieście – Łodzi - próbuję uchwycić zmianę społeczną, proces demokratyzacji szkolnictwa wyższego w jednej ze swych lokalnych artykulacji. Przed wojną Łódź była miastem o największym współczynniku analfabetyzmu w całej II RP, czego konsekwencje odczuwano długo po wojnie – jeszcze w 1957 roku 1/3 łodzian nie umiała ani czytać ani pisać, a 7% dorosłych nigdy nie uczęszczało do szkoły . W 1960 roku jedynie 415 tysięcy osób w całym kraju posiadało wykształcenie wyższe, w 1988 – już prawie 2 miliony .

Po 1945 roku mamy do czynienia z socjalistycznym projektem modernizacyjnym, który w obszarze edukacji wyższej zakładał zwiększenie dostępu do szkolnictwa wyższego dla klas pracujących. Projekt ten obiecywał edukację dla mas i oferował nowy model uniwersytetu – uniwersytet socjalistyczny. Kursy przygotowawcze, rok wstępny, narzucone kwoty przyjęć na studia w zależności od pochodzenia klasowego, szeroko zakrojone reformy roku miały wzmocnić proces rozpoczęty przez część intelektualistów oraz zmianę imaginariusium społecznego.

Jakie były jej konsekwencje na poziomie konkretnych ścieżek edukacyjnych? Następnie zaś, co to oznaczało w skali całego społeczeństwa? Czy uniwersytety stały się masowym kanałem awansu edukacyjnego? Co działo się wewnątrz głównego narzędzia edukacyjnej zmiany – w samej instytucji, która miała dostarczyć wiedzy i umiejętności tysiącom robotników i chłopów? Jak zmieniły się uniwersyteckie kadry akademickie?

Skoro struktura społeczna przyjmowanych na studia miała ulec daleko idącym przekształceniom, to zmieniał się także profil przyszłych pracowników naukowych. Pytanie o demokratyzację zawodu profesora uniwersyteckiego jest pytaniem o granice demokratyzacji szkolnictwa wyższego. Z jednej strony tradycyjna akademia i model liberalnego uniwersytetu nadal trwały i podlegały reprodukcji, z drugiej strony jednak model uniwersytetu socjalistycznego i zmiany zachodzące w imaginariusium społecznym także kształtowały pole akademickie. Nieliczne biografie osób pochodzących z klas pracujących i po wojnie rozpoczynających karierę naukową stają się kluczem do zrozumienia rozkładu tych sił.

Agata Zysiak, socjolożka kultury w Interdyscyplinarnym Centrum Studiów Miejskich na Uniwersytecie Łódzkim, tam też ukończyła studia doktoranckie w Katedrze Socjologii Kultury, jej praca dotyczyła socjalistycznego uniwersytetu i demokratyzacji dostępu do edukacji wyższej w powojennej Polsce; Studiowała na Uniwersytecie w Tartu i Uniwersytecie Środkowoeuropejskim w Budapeszcie. Stypendystka Fundacji Kościuszkowskiej, pracowała jako „visiting scholar” na University of Michigan w Ann Arbor, Wayne State University w Detroit oraz Freie Universität w Berlinie; obecnie pracuje nad projektem badawczym porównującym doświadczenia robotników w upadających miastach po przemysłowych; koordynatorka projektów naukowych i popularnonaukowych poświęconych tematyce

nowoczesności i miast przemysłowych; współzałożycielka Stowarzyszenia Topografie w Łodzi.

Aneta Sobotka - *Niedoskonała informacja a wybór studiów – analiza raportów uczelni wyższych z monitorowania losów absolwentów*

Abstrakt: W 2011 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego nałożyło na szkoły wyższe obowiązek monitorowania karier absolwentów i na tej podstawie dostosowania programu studiów do wymagań rynku pracy. Jednym z celów wprowadzonego systemu było zwiększenie transparentności rynku edukacji wyższej oraz dostarczenie potencjalnym kandydatom dodatkowych informacji przy podejmowaniu decyzji o wyborze studiów. Analiza zebranych raportów z monitorowania losów absolwentów pokazuje, jakie dane najczęściej zbierają uczelnie, a jakie pomijają oraz na ile zbierane dane mogą przyczynić się do zmniejszenia niedoskonałej informacji towarzyszącej decyzjom edukacyjnym.

Aneta Sobotka, absolwentka gospodarki przestrzennej na Uniwersytecie Warszawskim i zarządzania w Szkole Głównej Handlowej, doktorantka w Instytucie Studiów Społecznych im. Profesora Roberta B. Zajonca na Uniwersytecie Warszawskim oraz pracownica Instytutu Badań Edukacyjnych. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół ekonomii i socjologii edukacji, zarządzania oświatą przez samorzady oraz nierówności edukacyjnych. W swojej pracy doktorskiej analizuje problem wpływu niedoskonałej informacji na decyzje o wyborze studiów.

dr Kinga Kurowska - *Modele studiów zaawansowanych w zarządzaniu instytucją akademicką*

Abstrakt: W XXI wieku coraz częściej pojawiają się pytania kwestionujące zasadność bezwarunkowego kierunkowania szkolnictwa wyższego na zaspakajanie bieżących potrzeb gospodarki w zakresie kwalifikacji pracowników. Podkreśla się jednak, że coraz bardziej zmienne otoczenie społeczno - gospodarcze uczelni stwarza konieczność ciągłych zmian w procesie kształcenia, co prowadzi do rozwoju uczenia się przez całe życie – w systemie lifelong learning (LLL). Jednym z elementów LLL są studia zaawansowane. Obecnie odgrywają one zasadniczą rolę w misji i strategii rozwoju każdej uczelni akademickiej. Pozwalają kształcić na wyższym poziomie selekcyjonowane grupy absolwentów wcześniejszych etapów studiów. Referat będzie przedstawiał wyniki badań prowadzonych przez autorkę w ramach rozprawy doktorskiej.

Referowane badania zostały podjęte ze względu na rosnące znaczenie studiów zaawansowanych, w tym głównie studiów doktoranckich i podyplomowych. Odpowiedzią na konieczności zmian w funkcjonowaniu tych form studiów są zmiany regulacyjne proponowane przez kolejne nowelizacje aktów prawnych. Właściwe jest, aby mogły być one powiązane z wnioskami opartymi na badaniach naukowych.

W pracy podjęto tematykę usystematyzowania wiedzy w zakresie studiów zaawansowanych, wprowadzenia definicji tych studiów, a także stworzenia nieistniejących kompleksowych modeli studiów doktoranckich i podyplomowych.

Celem głównym pracy było opracowanie rozwiązań modelowych studiów zaawansowanych wraz z propozycjami ich systematyki oraz kryteriów i deskryptorów studiów doktoranckich i podyplomowych. Opracowano diagnozy aktualnego systemu studiów zaawansowanych ze szczególnym uwzględnieniem studiów doktoranckich oraz studiów podyplomowych. Przedstawiono propozycje modeli studiów doktoranckich oraz podyplomowych.

Badaniami zostały objęte wszystkie uczelnie techniczne w Polsce, reprezentowane przez rektorów lub ich zastępców, a w sprawach szczegółowych przez kierowników działów ds. studiów. Drugą grupę respondentów stanowili uczestnicy studiów doktoranckich. W badaniach wykorzystane zostały ilościowe i jakościowe metody badawcze, czyli zastosowano metodę mieszaną z równoległą strategią triangulacyjną. Użyto trzech technik badawczych: ankiety, wywiadu oraz obserwacji uczestniczącej, które zrealizowane zostały za pomocą narzędzi: kwestionariusza wywiadu i kwestionariusza ankiety. W pracy oparto się na źródłach pierwotnych i wtórnych, z uwzględnieniem i szczegółową analizą literatury przedmiotu, raportów, aktów normatywnych, stanowisk, opinii i innych dokumentów instytucji szkolnictwa wyższego zarówno krajowych jak i zagranicznych, a także stron internetowych i materiałów elektronicznych.

Przeprowadzone badania służyły analizie zaproponowanych rozwiązań modelowych wraz z kryteriami i deskryptorami oraz opracowaniu właściwych modeli studiów doktoranckich i podyplomowych w uczelniach, dotyczących rozwiązań programowych i organizacyjnych.

dr Kinga Kurowska, doktor nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauk o zarządzaniu. Absolwentka Politechniki Warszawskiej na kierunkach Automatyka i Robotyka oraz Zarządzanie i Marketing. Aktualnie pracuje na Politechnice Warszawskiej p.o. Kierownika Działu Rozwoju Innowacyjności Młodych Naukowców w CZLiTT oraz przewodniczy

zespołowi rektorskiemu ds. innowacyjnych form kształcenia (INFOX PW). Pełni również funkcję prezesa i jest współzałożycielem Fundacji Młodej Nauki. Jest społecznym doradcą Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Była wiceprzewodniczącą Rady Młodych Naukowców przy Ministrze Nauki i Szkolnictwa Wyższego (III i IV kadencji), a także ekspertem ds. doktoranckich Polskiej Komisji Akredytacyjnej (2011-2014) oraz przewodniczącą Krajowej Reprezentacji Doktorantów (2009-2011). Od 2009 roku współpracuje z Komisją Sejmową Edukacji, Nauki i Młodzieży przedstawiając głos środowiska młodych naukowców. Zawodowo i naukowo zajmuje się zarządzaniem szkolnictwem wyższym, studiami doktoranckimi, nowoczesnymi formami kształcenia, edukacją pozaformalną i nieformalną oraz zmianami systemowymi w szkolnictwie wyższym i nauce. Autorka i współautorka 6 artykułów naukowych i rozdziałów w monografiach. Współredaktorka 1 książki. Autorka i współautorka 5 raportów wdrożeniowych dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Instytutu Badań Edukacyjnych. Kierownik Projektu: Ewaluacja studiów doktoranckich na Politechnice Warszawskiej z wykorzystaniem ankiety oraz wywiadu adresowanych do interesariuszy wewnętrznych – DOCCAN PW.

dr Marta Zimniak-Halajko - Recognition of prior learning czyli *de(re)konstruowanie uniwersytetu*

Abstrakt: Wystąpienie swoje chciałam poświęcić refleksji nad zjawiskiem uznawania przez uczelnie efektów kształcenia uzyskanych poza edukacją formalną (*recognition of prior learning*).

RPL wydaje się przedsięwzięciem szczególnym na tle innych reform szkolnictwa wyższego. PRL i SCL (*student-centered learning*) to idee, które są (na różne sposoby) bliskie zarówno ekspertom bolońskim, jak ruchom oddolnym na rzecz inkluzji i demokratyzacji szkolnictwa. RPL i SCL to więc – jak się wydaje – te właśnie obszary, gdzie działania odgórne mają szansę napotkać na najsilniejsze wzmocnienie oddolne: może dojść do szczególnych synergii sił społecznych i przekształceń pola edukacyjnego. Próba implementacji praktyk RPL do systemu szkolnictwa wyższego zmusza do kolejnych przekształceń sposobów konceptualizacji nauczania i uczenia się – ukazuje niekomunikatywność języka ram kwalifikacji i stawia wobec konieczności poszukiwania nowych gatunków mówienia o edukacji akademickiej. Nowe próby samoopisu akademii w kontekście RPL i SCL dekonstruują ideę unikalności doświadczenia akademickiego.

Chciałabym przyrzeć się próbom przededefiniowywania akademii, podjętym podczas różnych polskich prób wdrażania RPL. Głównym moim materiałem badawczym będą warsztaty i seminaria poświęcone RPL i SCL oraz rozwiązania proponowane na Uniwersytecie Warszawskim. Rozważania moje będą miały charakter wstępnego namysłu nad polem badawczym, które warte jest uwagi w najbliższych latach.

dr Marta Zimniak-Halajko, pracownik naukowy Zakładu Kultury Współczesnej (Instytut Kultury Polskiej, Wydział Polonistyki UW), antropolog kultury, zajmuje się współczesną kulturą polską, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ruchów społecznych i religijnych, utopii społecznych i dyskursów publicznych. Od 2012 roku przewodniczy Wydziałowemu Zespołowi Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Polonistyki UW, od 2015 Zespołowi ds. strategii średniookresowej Wydziału Polonistyki. Współpracuje z inicjatywami na rzecz otwartej nauki.

Publikacje poświęcone analizie przemian szkolnictwa wyższego:

„Struktura nowego optymizmu. ‘Doskonalenie kadr’ na Uniwersytecie Warszawskim”, „Kultura Współczesna” nr 3 (74)/2012, s. 154-168.

„Wokół reformy. Szkolnictwo wyższe w polskim dyskursie prasowym”, „Praktyka Teoretyczna” nr 1/2013, s. 107-142.

„Ruchy społeczne na rzecz nauki. Przegląd subiektywny polskich inicjatyw ostatniej dekady” (oddane do druku)

dr Jacek Lewicki - *Nowe wyzwania walidacji w polskich uczelniach - potwierdzanie efektów uczenia się osiągniętych poza szkolnictwem wyższym.*

Abstrakt: Jednym z podstawowych elementów wprowadzonych przez ramy kwalifikacji do systemów edukacyjnych jest użycie efektów uczenia się w opisie kwalifikacji. Istotą takiego podejścia jest skupienie się na tym co osoba ucząca się wie, potrafi i jakie ma związane z kwalifikacją kompetencje społeczne (nazywane też postawami). W takim ujęciu sposób nabycia rzeczowej wiedzy, umiejętności i kompetencji schodzi na dalszy plan. Natomiast kluczowym staje się proces sprawdzania czy określone dla kwalifikacji efekty uczenia się zostały osiągnięte, czyli walidacja. Nowelizacja Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym z 2014 wprowadziła możliwość potwierdzania, na etapie rekrutacji na studia osób z doświadczeniem zawodowym, efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym. Potwierdzanie tak uzyskanych efektów uczenia się stanowi jednak spore wyzwanie dla polskich uczelni.

W prezentacji przedstawione będzie europejskie tło zagadnienia, w tym przegląd definicji stosowanych w literaturze, dokumentach międzynarodowych i polskim prawie (choćby pojęć „efekty uczenia się” a „efekty kształcenia”). Scharakteryzowana będzie także istota procesu walidacji w kontekście praktyki w edukacji formalnej oraz w stosunku do efektów uczenia się uzyskanych w drodze nieformalnego uczenia się (np. podczas pracy, przez samokształcenie). Proces walidacji w formalnym systemie kształcenia regulowany jest w szkołach wyższych przez regulaminy studiów, ale konkretne formy weryfikacji, opisane w sylabusach pozostają w gestii nauczycieli akademickich. Proces walidacji jest też ważnym elementem Wewnętrznych Systemów Zapewniania Jakości Kształcenia, które podlegają ocenie Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Jeżeli chodzi o sam proces walidacji efektów uczenia się spoza systemu szkolnictwa wyższego, to ustawodawca wprowadził szereg ograniczeń zarówno w stosunku do jednostek uczelni uprawnionych do przeprowadzenia takiego procesu, kandydatów na studia jak i limitów osób które w tej drodze na dany kierunek można przyjąć. Co więcej, typowa konstrukcja programów kształcenia w polskich szkołach wyższych znacząco utrudnia potwierdzanie efektów uczenia się spoza uczelni. Wynika to m.in. z dużej liczby efektów kształcenia zarówno kierunkowych jak i przedmiotowych, a także sposób ich uprządkowania w poszczególnych przedmiotach. Wybrane programy pilotażowe realizowane w różnych uczelniach zdają się to dobrze pokazywać. Innym wyzwaniem pozostają metody weryfikacji, które powinny być adekwatne zarówno do treści efektów uczenia się, jak i sposobu jego osiągnięcia.

Bardzo wiele polskich uczelni do nowych rozwiązań podeszło w sposób dość zachowawczy. Tymczasem wprowadzanie walidacji efektów uczenia się poza- i nieformalnego powinno być przyczynkiem dla szkół wyższych do przeglądu własnych programów kształcenia. Przegląd taki powinien być przygotowany nie tylko pod kątem problematyki potwierdzania efektów uczenia się spoza szkoły wyższej, ale znacznie szerzej. Doświadczenie to może być szczególnie pomocne dla doskonalenia programów studiów o profilu praktycznym, przy budowaniu programów modułowych, czy dla studiów przemiennych (dualnych).

dr Jacek Lewicki, doktor nauk społecznych (nauki o polityce, Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego), absolwent politologii oraz zarządzania w administracji publicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Współzałożyciel i wiceprezes Fundacji Młodej Nauki. Współpracuje m.in. w projekcie edukacyjnym

„Nowoczesne Zarządzanie Biznesem” pod patronatem Związku Banków Polskich. Pracował m.in. w Instytucie Badań Edukacyjnych w Warszawie (2013-15) jako analityk w projekcie dot. Krajowych Ram Kwalifikacji. Pełnił funkcje m.in. Członka Rady Młodych Naukowców przy Ministrze Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2012-15), eksperta bolońskiego (2011-13), wiceprzewodniczącego Krajowej Reprezentacji Doktorantów (2009-11), współpracował m.in. z Polską Komisją Akredytacyjną (ekspert ds. doktoranckich) i Fundacją Rektorów Polskich (udział w pracach przy *Diagnozie szkolnictwa wyższego*). Interesuje się m.in. edukacją pozaformalną oraz politykami publicznymi w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki, a także samorządem terytorialnym (w szczególności problematyką miejską).

dr hab. Radosław Rybkowski - *Szkolnictwo wyższe dla rozwoju regionalnego?*

Abstrakt: Już w raporcie z 2007 roku OECD zwracała uwagę na rolę, jaką szkolnictwo wyższe (tak jako system, jak i poszczególne instytucje) powinno odgrywać w promowaniu rozwoju regionalnego w Polsce. Budowanie spójności społecznej, traktowane jako jeden z fundamentów demokratycznego państwa, musi brać pod uwagę istniejące zróżnicowanie regionalne i jednocześnie przeciwdziałać nadmiernemu zróżnicowaniu. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020 (Monitor Polski, nr 36, poz. 423) rzeczywiście przypisuje szczególną rolę uczelni we wspieraniu potencjału ekonomiczno-społecznego regionów w Polsce.

Uznanie znaczenia szkół wyższych dla wspierania rozwoju regionalnego rodzi pytanie na ile w Polsce można dostrzec regionalne zróżnicowanie we wspieranie szkolnictwa wyższego i (o ile ono istnieje) na ile to zróżnicowanie przyczynia się do niwelowania szkodliwych dysproporcji pomiędzy regionami. Badania dotyczące oddziaływania szkolnictwa wyższego na rozwój regionalny były prowadzone w innych krajach (np. Chinach – Thomas, Wang i Fan, 2001; czy w odniesieniu do krajów OECD – Denk i Cournède, 2015), ale brakuje próby rozeznania oddziaływania regionalnych inwestycji na szkolnictwo wyższego na rozwój/spójność regionalną. Opierając się na danych zastanych Głównego Urzędu Statystycznego (serie: Szkoły wyższe i ich finanse oraz Kapitał ludzki w Polsce) podjęta została próba zbadania, czy w Polsce rzeczywiście można odnaleźć tego rodzaju zależność. Podjęte badania stanowią też próbę wskazania, do czego można wykorzystać powszechnie dostępne dane, by zbadać zagadnienia dotychczas lekceważone.

dr hab. Radosław Rybkowski, doktor habilitowany w dziedzinie nauk społecznych, dyscyplina: nauki o polityce, 2013 Uniwersytet Jagielloński, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych na podstawie rozprawy habilitacyjnej: *Ziemią i pieniędzmi. Początki federalnej polityki wobec szkolnictwa wyższego w Stanach Zjednoczonych Ameryki, 1787-1890*. Doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, 2000. Uniwersytet Jagielloński, Międzywydziałowy Zakład Studiów Amerykańskich na podstawie dysertacji: *Strategie promowania kariery aktorskiej na przykładzie amerykańskich występów Heleny Modrzejewskiej i Sary Bernhardt*. Jego zainteresowania badawcze ogniskują się na następujących problemach: autonomia uczelni; amerykańska i kanadyjska polityka wobec szkolnictwa wyższego; społeczna odpowiedzialność uczelni.

Do tej pory brał udział w pracach projektu finansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju „ABSOLWENT zmienia polskie uczelnie”, realizowanego w ramach działań Kuźnia Kadr 7 Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu; był odpowiedzialny za prowadzenie badań nad zagranicznymi programami absolwenckimi (USA, Skandynawia, Republika Czeska, Benelux). Realizował zespołowy grant badawczy N 116 4593 40, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, czerwiec 2011 – grudzień 2013 (zespół czteroosobowy, kierownik: dr hab. Marta Kijewska-Trembecka): *Pokój, porządek i dobry rząd. Najważniejsze zagadnienia współczesnej polityki Kanady*; odpowiedzialny za część poświęconą kanadyjskiej polityce edukacyjnej i kulturalnej

dr Łukasz Stankiewicz - Rola zaufania w realizacji badawczej misji uniwersytetów

Abstrakt: Celem mojego wystąpienia będzie analiza roli zaufania w funkcjonowaniu uniwersytetów (szczególnie w zakresie misji badawczej), i wskazanie, w oparciu o nią, na potencjalne napięcia wiążące się z trwającym obecnie procesem reformowania polskiego systemu szkolnictwa wyższego (SW).

W ramach nauk społecznych zaufanie jest uznawane za niezbędny składnik poprawnego funkcjonowania i rozwoju, zarówno na poziomie organizacji (Kramer, Tyler 1995) jak i całego społeczeństwa (Fukuyama 1997). Zaufanie odgrywa istotną rolę w złożonych interakcjach wiążących uniwersytety z ich studentami, państwem i szeroko pojętą sferą publiczną. Spełnia ono też fundamentalną rolę w utrzymywaniu wewnątrzorganizacyjnych powiązań niezbędnych dla realizacji badawczej misji akademii.

Specyfika procesu wytwarzania wiedzy, wymaga od instytucji akademickich by „[były] swoim własnym rynkiem, co oznacza, że wytwory działających w nich producentów są konsumowane (...) przez ich konkurentów.” (Bourdieu 1991: 664). Oznacza to, że akademicy muszą poddawać efekty swojej pracy ocenie dokonywanej przez ludzi będących ich rywalami w walce o zinstytucjonalizowany prestiż czy fundusze badawcze. Brak zaufania – definiowanego tu, jako „wyrażenie zgody na własną bezbronność” wobec niepodlegających kontroli działań podejmowanych przez innego aktora (Mayer i in. 1995: 712) – uniemożliwiłoby korzystanie z tego, stawiającego partycypujących w nim aktorów społecznych w stałym konflikcie interesów, mechanizmu instytucjonalnego.

Współczesne metody zarządzania organizacjami publicznymi, związane z nurtem New Public Management (Lane 2000) i będące podstawą dla przeprowadzanych właśnie reform systemu szkolnictwa wyższego w Polsce wiążą się z radykalną zmianą w wewnątrz- i zewnątrzorganizacyjnych interakcjach podejmowanych przez instytucje akademickie. Zaufanie ma w założeniu ustąpić ściślejszej kontroli, sprawowanej za pomocą mechanizmów kontraktualizacji i zróżnicowanych reżimów ewaluacji nauki i nauczania. W rzeczywistości jednak, szczególnie w zakresie misji tworzenia wiedzy, nowe rozwiązania – upowszechniając mechanizmy kolegialnej oceny (w ramach systemu grantów) przy jednoczesnym podniesieniu jej stawki a także utrudniając prowadzenie indywidualnej pracy badawczej – zwiększają współzależność pomiędzy pracownikami uniwersytetów i w konsekwencji, niezbędny do poprawnego funkcjonowania ich instytucji poziom zaufania.

Kwestia zaufania stanowi szczególnie problem przy planowaniu i implementacji reform instytucji publicznych. Jego niedobór może utrudnić lub uniemożliwić przeprowadzenie udanej zmiany społecznej, a jednocześnie nie istnieją żadne sprawdzone metody jego wytwarzania (Rothstein 2005). Niemożliwość bezpośredniej „produkcji” zaufania nie oznacza jednak, że trwający obecnie proces reformy systemu SW może obejść się bez namysłu nad mechanizmami lub instytucjonalnymi strategiami zmniejszającymi napięcia generowane przez endemiczny dla uniwersytetów konflikt interesów.

dr Magdalena Jelonek - *Niezamierzone efekty interwencji publicznych w obszarze szkolnictwa wyższego – przykład Polski*

Abstrakt: Problem niezamierzonych efektów działań ludzkich jest tematem szeroko dyskutowanym przez przedstawicieli nauk społecznych. Początków dyskusji nad fenomenem nieoczekiwanych efektów możemy doszukiwać się już w pismach J. Locke'a, A. Smitha czy R. Mertona. Ostatni z wymienionych autorów w swoim dziele pt. *The Unanticipated Consequences of Purposive Social Action* zaproponował prostą typologię takich efektów, która z powodzeniem może zostać zastosowana w przypadku analizy konsekwencji interwencji publicznych wdrażanych w ostatnich latach w obszarze polskiego szkolnictwa wyższego. Zdaniem R. Mertona efekty niezamierzone mogą być przykładowo skutkiem ignorancji (brak uwzględnienia ważnych czynników podczas analizy leżącej u podstaw projektowanych reform), skupienia się na krótkookresowych interesach (brak perspektywy długofalowej), zachowań rutynowych (skutecznych w przeszłości ale nieaktualnych w danym momencie) czy samospełniającego się proroctwa.

Przykładem takiej interwencji był program kierunków zamawianych, tj. kierunków ścisłych określonych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) jako strategiczne dla rozwoju społeczno- gospodarczego Polski i dofinansowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Program ten stanowi dobry materiał do badania skuteczności oraz analizy efektów niezamierzonych interwencji publicznych w obszarze szkolnictwa wyższego.

Tak postawiony problem badawczy zostanie zilustrowany danymi empirycznymi zgromadzonymi przez GUS (formularz s-10) oraz w ramach badania studentów i ludności w projekcie Bilans Kapitału Ludzkiego w Polsce.

dr Magdalena Jelonek, Adiunkt w katedrze Socjologii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Wieloletni współpracownik Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych UJ. Szczególną uwagę w pracy naukowej i badawczej poświęca zagadnieniom związanym z: ewaluacją polityk publicznych (w tym głównie edukacyjnych), socjologią edukacji, jakością kształcenia, w tym z analizą produktywności szkół wyższych. W ramach pracy doktorskiej opracowała system mierników służących monitorowaniu społecznych efektów pracy szkół wyższych (na poziomie krajowym, regionalnym i indywidualnym). Autorka i współautorka licznych badań diagnozujących sytuację sektora edukacji (Diagnoza stanu edukacji Miasta Krakowa, Diagnoza szkolnictwa wyższego, Ocena wpływu projektów zrealizowanych dzięki funduszom europejskim przez uczelnie wyższe z terenu województwa małopolskiego na wzrost konkurencyjności regionu oraz wzmocnienie sektora badawczo-naukowego w województwie, itp.). Brała udział w wielu projektach badawczych z obszaru szeroko pojętej edukacji, m. in. w badaniach popytu i podaży kompetencji w Polsce - Bilans Kapitału Ludzkiego, w pilotażowej na skalę kraju ewaluacji śródkresowej Działania 1.2 i 1.3 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich 2004–2006, w badaniach diagnozujących sytuację w zakresie kształcenia ustawicznego w województwie małopolskim. Koordynator merytoryczny dwóch modułów badawczych (badanie studentów i kierunków kształcenia) w jednym z największych w chwili obecnej projektów monitorujących zmiany w strukturze kompetencji na rynku pracy – Bilans Kapitału Ludzkiego w Polsce.